

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y - DƯỢC

NGUYỄN TRƯỜNG GIANG

THỰC TRẠNG PHÁT HIỆN, XỬ TRÍ
MỘT SỐ BỆNH PHỔI THƯỜNG GẶP TẠI TRẠM Y TẾ XÃ
CỦA TỈNH THÁI NGUYÊN VÀ HIỆU QUẢ MỘT SỐ
GIẢI PHÁP CAN THIỆP

LUẬN ÁN TIẾN SỸ Y HỌC

THÁI NGUYÊN – NĂM 2019

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y - DƯỢC

NGUYỄN TRƯỜNG GIANG

THỰC TRẠNG PHÁT HIỆN, XỬ TRÍ
MỘT SỐ BỆNH PHỔI THƯỜNG GẶP TẠI TRẠM Y TẾ XÃ
CỦA TỈNH THÁI NGUYÊN VÀ HIỆU QUẢ MỘT SỐ
GIẢI PHÁP CAN THIỆP

Chuyên ngành: Vệ sinh Xã hội học và Tổ chức Y tế

Mã số: 62.72.01.64

LUẬN ÁN TIẾN SĨ Y HỌC

HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

- 1. PGS.TS Đàm Khải Hoàn**
- 2. PGS.TS Hoàng Hà**

THÁI NGUYÊN – NĂM 2019

LỜI CAM ĐOAN

Tôi là Nguyễn Trường Giang, nghiên cứu sinh khóa 8, Trường Đại học Y Dược Thái Nguyên, chuyên ngành Vệ sinh Xã hội học và Tổ chức y tế, xin cam đoan:

1. Bản Luận án này do cá nhân tôi trực tiếp thực hiện dưới sự hướng dẫn của PGS.TS Đàm Khải Hoàn và PGS.TS Hoàng Hà. Công trình này không trùng lặp với bất kỳ nghiên cứu nào khác đã được công bố tại Việt Nam.

2. Các số liệu và kết quả trình bày trong Luận án này là hoàn toàn chính xác, trung thực và khách quan, đã được xác nhận của cơ sở nơi nghiên cứu.

Tôi xin hoàn toàn chịu trách nhiệm trước pháp luật về những cam kết này.

Thái Nguyên, ngày 11 tháng 6 năm 2019

Người viết cam đoan

Nguyễn Trường Giang

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin trân trọng cảm ơn: Ban giám hiệu, Phòng Đào tạo Sau Đại học, Khoa Y tế công cộng Trường Đại học Y - Dược Thái Nguyên đã tận tình giúp đỡ, tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong quá trình học tập và nghiên cứu.

Tôi xin trân trọng cảm ơn tập thể giáo viên các Khoa, Bộ môn của Trường Đại học Y - Dược Thái Nguyên đã truyền đạt cho tôi những kiến thức về chuyên môn và nghiên cứu khoa học.

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới PGS.TS Đàm Khải Hoàn và PGS.TS Hoàng Hà đã tận tình hướng dẫn, giúp đỡ tôi trong suốt thời gian nghiên cứu và hoàn thành Luận án.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Ban Giám đốc Sở Y tế Thái Nguyên, Ban chủ nhiệm Chương trình Phòng chống lao Quốc gia, Trung tâm Phát triển sức khỏe cộng đồng - CCHD, Đảng ủy, Ban Giám đốc và toàn thể cán bộ viên chức Bệnh viện Lao và Bệnh phổi Thái Nguyên đã luôn tạo điều kiện thuận lợi để tôi học tập và nghiên cứu.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Ban Giám đốc Trung tâm y tế, Ban Giám đốc Bệnh viện, Lãnh đạo Trạm Y tế xã, Lãnh đạo Ủy ban nhân dân xã, Ban Chăm sóc sức khỏe ban đầu xã của các huyện Phổ Yên, Đông Hỷ, Phú Lương, Phú Bình, Võ Nhai, Định Hóa tỉnh Thái Nguyên đã giúp đỡ, tạo điều kiện thuận lợi cho tôi thu thập số liệu nghiên cứu để hoàn thành Luận án.

Cuối cùng, tôi xin chân thành cảm ơn tới: Gia đình, đồng nghiệp, bạn bè là những người luôn bên cạnh động viên, chia sẻ và giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập, nghiên cứu cũng như trong công việc và cuộc sống.

Tác giả

Nguyễn Trường Giang

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Chữ đầy đủ
AFB	Acide Fast Bacilli (<i>Vi khuẩn kháng a xít</i>)
NB	Người bệnh
BKLN	Bệnh không lây nhiễm
BPTG	Bệnh phổi thường gặp
BVL&BP	Bệnh viện Lao & Bệnh phổi
CBYT	Cán bộ y tế
CLB	Câu lạc bộ
COPD	Chronic Obstruction Pulmonary Disease (<i>Bệnh phổi tắc nghẽn mạn tính</i>)
Cs	Cộng sự
CSSK	Chăm sóc sức khỏe
CSSKBD	Chăm sóc sức khỏe ban đầu
CTCL	Chương trình chống lao
CTCLQG	Chương trình chống lao quốc gia
DOTS	Directly Observed Treatment Short course (<i>Điều trị ngắn ngày có giám sát trực tiếp</i>)
GOLD	Global Initiative for Obstructive Lung Disease (<i>Sáng kiến toàn cầu về bệnh phổi tắc nghẽn</i>)
GINA	Global Initiative for Asthma (<i>Sáng kiến toàn cầu về hen</i>)
HIV/AIDS	Human Immuno Deficiency Virus/ Acquired Immunodeficiency Syndrom (<i>Vi rút gây ra suy giảm miễn dịch ở người/ Hội chứng suy giảm miễn dịch mắc phải</i>)
HPQ	Hen phế quản
KAP	Knowledge Attitude Practical (<i>Kiến thức thái độ thực hành</i>)

KAS	Knowledge Attitude Skill (<i>Kiến thức thái độ kỹ năng</i>)
NVYTTB	Nhân viên Y tế thôn bản
PAL	Practical Approach to Lung Health (<i>Phương pháp tiếp cận thực tế đối với sức khỏe phổi</i>)
PHCNHH	Phục hồi chức năng hô hấp
TLN	Thảo luận nhóm
TT-GDSK	Truyền thông – Giáo dục sức khỏe
TTYT	Trung tâm y tế
TYT	Trạm y tế
USAID	United States Agency for International Development (<i>Cơ quan phát triển quốc tế Hoa Kỳ</i>)
WHO	World Health Organization (<i>Tổ chức Y tế thế giới</i>)

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN.....	i
LỜI CẢM ƠN.....	ii
DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT.....	iii
MỤC LỤC.....	iv
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	viii
DANH MỤC HÌNH, BIỂU ĐỒ.....	ix
DANH MỤC HỘP.....	x
ĐẶT VẤN ĐỀ.....	1
Chương 1. TỔNG QUAN.....	3
1.1. Thực trạng phát hiện và xử trí một số bệnh phổi thường gặp.....	3
1.1.1. Khái niệm về một số bệnh phổi thường gặp.....	3
1.1.2. Tình hình mắc một số bệnh phổi thường gặp.....	3
1.1.3. Thực trạng phát hiện, xử trí một số bệnh phổi thường gặp.....	7
1.2. Một số yếu tố liên quan đến phát hiện, xử trí bệnh phổi thường gặp.....	14
1.2.1. Yếu tố trực tiếp.....	14
1.2.2. Yếu tố gián tiếp.....	16
1.3. Giải pháp tăng cường phát hiện, xử trí bệnh phổi thường gặp.....	20
1.3.1. Giải pháp chung.....	20
1.3.2. Giải pháp có thể áp dụng tại Thái Nguyên.....	22
Chương 2. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	33
2.1. Đối tượng, địa điểm và thời gian nghiên cứu.....	33
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu.....	33
2.1.2. Địa điểm nghiên cứu.....	35
2.1.3. Thời gian nghiên cứu.....	35
2.2. Phương pháp nghiên cứu.....	36
2.2.1. Thiết kế nghiên cứu.....	36

2.2.2. Phương pháp chọn mẫu định lượng	38
2.2.3. Phương pháp chọn mẫu định tính	41
2.2.4. Các biện pháp can thiệp	41
2.2.5. Xây dựng giải pháp	43
2.2.6. Các chỉ số nghiên cứu	46
2.2.7. Tiêu chuẩn các chỉ số, khái niệm trong nghiên cứu.....	52
2.2.8. Công cụ và kỹ thuật thu thập số liệu.....	58
2.2.9. Phương pháp đánh giá.....	60
2.2.10. Vật liệu nghiên cứu	61
2.2.11. Phương pháp khống chế sai số.....	61
2.2.12. Phương pháp xử lý và phân tích số liệu	61
2.3. Vấn đề đạo đức trong nghiên cứu	62
Chương 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU	63
3.1. Thực trạng phát hiện, xử trí một số bệnh phổi thường gặp của cán bộ trạm y tế xã tỉnh Thái Nguyên năm 2013.....	63
3.1.1. Thông tin về đối tượng nghiên cứu.....	63
3.1.2. Thực trạng kỹ năng hỏi bệnh, khám, xử trí một số BPTG của CBYT xã tỉnh Thái Nguyên năm 2013.....	64
3.2. Một số yếu tố liên quan đến phát hiện, xử trí một số bệnh phổi thường gặp của cán bộ trạm y tế xã tỉnh Thái Nguyên	68
3.2.1. Nhóm các yếu tố liên quan trực tiếp (bản thân CBYT xã)	68
3.2.2. Nhóm các yếu tố liên quan gián tiếp.....	70
3.3. Hiệu quả một số giải pháp nhằm cải thiện phát hiện, xử trí một số BPTG của cán bộ TYT xã tỉnh Thái Nguyên sau 2 năm can thiệp.....	74
3.3.1. Xây dựng giải pháp can thiệp.....	74
3.3.2. Hiệu quả can thiệp.....	82
Chương 4. BÀN LUẬN	100

4.1. Thực trạng phát hiện, xử trí một số bệnh phổi thường gặp của cán bộ trạm y tế xã tỉnh Thái Nguyên năm 2013.....	100
4.1.1. Thông tin về đối tượng nghiên cứu.....	100
4.1.2. Thực trạng kỹ năng hỏi bệnh, khám, xử trí một số BPTG của CBYT xã tỉnh Thái Nguyên năm 2013.....	101
4.2. Một số yếu tố liên quan đến phát hiện, xử trí một số bệnh phổi thường gặp của cán bộ trạm y tế xã tỉnh Thái Nguyên	106
4.2.1. Nhóm các yếu tố liên quan trực tiếp (bản thân CBYT xã)	106
4.2.2. Nhóm các yếu tố liên quan gián tiếp.....	110
4.3. Hiệu quả một số giải pháp nhằm cải thiện phát hiện, xử trí một số BPTG của cán bộ TYT xã tỉnh Thái Nguyên sau 2 năm can thiệp.....	116
4.3.1. Xây dựng giải pháp can thiệp.....	116
4.3.2. Hiệu quả can thiệp.....	121
4.4. Những đóng góp mới của đề tài.....	131
4.5. Hạn chế của đề tài.....	131
KẾT LUẬN	132
KHUYẾN NGHỊ.....	134
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC	
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1. Phân bố CBYT xã theo tuổi, giới	63
Bảng 3.2. Thời gian công tác của đối tượng nghiên cứu	64
Bảng 3.3. CBYT xã thực hành hỏi bệnh	64
Bảng 3.4. CBYT xã thực hành khám bệnh	65
Bảng 3.5. CBYT xã xử trí sau khi hỏi bệnh, khám bệnh	65
Bảng 3.6. CBYT xã thực hiện hướng dẫn NB lấy đờm xét nghiệm lao phân theo thời gian công tác, trình độ chuyên môn.....	66
Bảng 3.7. KAS phát hiện, xử trí BPTG của CBYT xã	68
Bảng 3.8. KAP phòng, chống một số BPTG của người dân	70
Bảng 3.9. Một số yếu tố khác gián tiếp liên quan đến năng lực xử trí BPTG của CBYT xã	71
Bảng 3.10. Đặc điểm chung của CBYT trong nghiên cứu can thiệp.....	75
Bảng 3.11. Đặc điểm về kiến thức phát hiện, xử trí một số BPTG của CBYT xã trước can thiệp	75
Bảng 3.12. Đặc điểm về thái độ của CBYT xã về phát hiện, xử trí một số BPTG trước can thiệp	76
Bảng 3.13. Đặc điểm về kỹ năng phát hiện, xử trí một số BPTG của CBYT xã trước can thiệp.....	76
Bảng 3.14. Kết quả tập huấn phát hiện, xử trí một số BPTG cho CBYT xã nhóm can thiệp	77
Bảng 3.15. Kết quả tập huấn tăng cường trách nhiệm của cán bộ Ban BSSKBĐ, lãnh đạo thôn, bản trong công tác phòng, chống BPTG	78
Bảng 3.16. Kết quả giám sát các hoạt động xử trí BPTG tại xã	79
Bảng 3.17. Kết quả hoạt động truyền thông phòng, chống một số BPTG trong 2 năm can thiệp.....	79
Bảng 3.18. Kết quả xây dựng phòng Quản lý bệnh phổi mạn tính.....	80